

GoldOA, GreenOA, hybridi... Avoimen julkaisemisen termit avattuna

Fakta Julkaistu 05.08.2014 klo 13:23 Kirjoittaja Heta Koski CC 4.0 BY

Tiedon avaaminen ja avoin julkaiseminen tähtää tieteellisen tiedon saatavuuden parantamiseen. Avoin julkaiseminen on lisääntynyt ja siihen kannustetaan, mutta mitä Open Access ja sen erilaiset versiot oikeastaan tarkoittavat?

Open Access (OA) -julkaisu: Digitaalisessa muodossa oleva tieteellinen julkaisu (aikakauslehti, yksittäinen artikkeli, kirja, raportti tai sen osa), joka on tietoverkossa maailmanlaajuisesti avoimesti saatavilla. Avoin saatavuus määritellään Budapestin julistuksen mukaisesti tarkoittavan: "*free availability on the public internet, permitting any users to read, download, copy, distribute, print, search, or link to the full texts of these articles, crawl them for indexing, pass them as data to software, or use them for any other lawful purpose, without financial, legal, or technical barriers other than those inseparable from gaining access to the internet itself.*"

Kuva: Flickr/biblioteekje

Kultainen OA (Gold OA): Koko julkaisu (lehti tai kirja) on maksuttomasti käytettävissä kustantajan tai muun välittäjän verkkopalvelussa. Julkaisun avoin saatavuus perustuu usein kustantajan keräämiin kirjoittajamaksuihin.

Hybridi-OA: Tilausmaksullisen ja maksuttoman käytön yhdistelmä. Kirjoittaja voi maksamalla kustantajan määrittelemän kirjoittajamaksun avata artikkelinsa avoimesti saataville. Muilta osin lehti on käytettävissä vain tilausmaksun maksaneille lukijoille. Kustantaja kerää tuloja tällöin sekä kirjoittajilta että lukijoilta.

Vihreä OA (Green OA): Julkaisun tai sen osan rinnakkaiskopion tallentaminen tieteenala- tai organisaatiokohtaiseen julkaisuarkistoon, jossa se on vapaasti saatavilla joko heti tai ennaltamäärätyn embargoajan jälkeen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön Tutkimuksen tietoaaineistot -hankkeessa (2011-2013) Tiedon saatavuus –työryhmä laati kansalliset Open Access –periaatteet, joissa suositellaan joko vihreää tai kultaista OA-julkaisemista, ensisijaisesti kunkin tieteenalan mahdollisen vakiintuneen avoimen julkaisu- tai arkistointikäytännön mukaisesti. Hybridi-OA-julkaisemista ei suositella päällekkäiskustannusten vuoksi.

Lähteet:

[Budapest Open Access Initiative](#). 2002.

[Tiedon saatavuus -työryhmän raportti](#) (2013)